

עיריית אשקלון

הוועדה לענייני ביקורת

טלפון: 08-6792371

פקס: 08-6792517

בס"ד

פרוטוקול מישיבת הוועדה לענייני ביקורת מס' 18-2018

שהתקיימה בתאריך 12.6.18

נכחו:

מר שלמה כהן - יו"ר הוועדה

מוזמנים:

מר איציק וייצמן - מ"מ מנכ"ל העירייה
 מר אריאל גמליאל, רו"ח - מבקר העירייה
 גב' מלכה גרשון - מנהלת אגף משאבי אנוש
 ויקטוריה ברנגל, אינג' - מהנדסת העיר
 סלבה לייקין, אינג' - ס/מנהל אגף פרויקטים תשתיות ותחבורה
 נוית גור-רפלד, עו"ד - לשכה משפטית

לא נכחו:

מר אברהם עשור - חבר הוועדה
 מר משה אטיאס - חבר הוועדה
 מר שמעון לוגסי - חבר הוועדה
 מר שי עמירה - חבר הוועדה
 מר יוסי כהן - חבר הוועדה
 מר דוד בן אברהם - חבר הוועדה
 גב' נחמה שריקי - גזברית העירייה
 משה ג'רפי, עו"ד - מנהל אגף תיאום מערכות עירוניות
 מר שמי פרוור - יו"ר המועצה הדתית

על סדר היום:

דיון בדו"ח שנתי מבקר המדינה 68 ג' - מאי 2018:

- א. "הסדרת השימוש באופניים ובכלים דו גלגליים חשמליים"
- ב. "משרד לשרותי דת- מינוי הרכבי מועצות דתיות ובחירת רבני עיר".

מהלך הישיבה:

דו"ח מבקר המדינה – דוח שנתי 68 ג' - כרך ראשון, מאי 2018

א. "הסדרת השימוש באופניים ובכלים דו גלגליים חשמליים במרחב העירוני":

שלמה כהן:

נתחיל בדו"ח מבקר המדינה בנושא "הסדרת השימוש באופניים ובכלים דו גלגליים חשמליים" שמתייחס למספר רשויות מקומיות, ביניהן נכללה גם עיריית אשקלון. הביקורת

נערכה בחודשים 10/16 עד 4/17. מבקר המדינה מציין בדו"ח זה את העובדה שלאחרונה חל גידול אינטנסיבי במשתמשי אופניים והוא רואה זאת בחיוב, ומוצא בכך יתרונות רבים ובהם הפחתת זיהום האויר, הפחתת עומסי תנועה, פחות תנועה ברכבים ממונעים, קיצור זמני הגעה ליעדים, חיסכון בדלק, שיפור בבריאות הציבור (ברכיבה על אופניים לא ממונעים) ועוד.

ויקטוריה ברנגל:

זה תחליף תחבורתי טוב.

שלמה כהן:

יחד עם זאת, בצד השימוש הגובר גדלו גם הסיכונים התחבורתיים הן לרוכבים והן להולכי הרגל. נתוני הפציעות וההרוגים [כ-8000 פצועים ו-76 הרוגים (!)] בעקבות השימוש באופניים, מצביעים על עלייה דראסטית של פגיעה בעיקר בקרב ילדים – יש להניח מהסיבה שילדים משתמשים יותר באופניים, לוקחים יותר סיכונים, פחות מודעים וכו'. דו"ח מבקר המדינה בנוגע להסדרת השימוש באופניים התייחס בעיקר ל-3 נושאים עיקריים:

- תכנון שבילים והקמתם
- פיקוח ואכיפה בנושא השימוש באופניים
- פיקוח ואכיפה בנושא ייבוא הכלים.

מלכה גרשון:

הבנתי שיש בעייה שאף המשטרה לא ממש יודעת איך לאכוף וליישם את זה.

שלמה כהן:

אני הבנתי לפי הדו"ח, שהמשטרה עשתה את מה שצריך לעשות בעניין נהלים, נושאים להדרכה וכו'. הבעייה היא היישום אח"כ.

מעיון בדו"ח המבקר, רשמתי מספר נקודות והערות העולים מממצאי הדו"ח:

- הגברת האכיפה (רישום דו"חות) - באוגוסט 2016 נחקק החוק ליעול הפיקוח והאכיפה העירוניים ברשויות המקומיות ונקבע שהרשויות המקומיות הן שיאכפו אותו (עמ' 80,98,97). הגברת האכיפה ע"י חוקי עזר באישור המועצה העירונית, רמ"י גיבשה נוהל ארצי שיחול על הרשויות המקומיות באישור היועמ"ש לממשלה.

- ראש הרשות יהיה רשאי להסמיך פקחים עירוניים לאחר הכשרה והשתלמות מתאימים. לאחר ההכשרה הרשות תפרסם ברשומות ובאתר האינטרנט שלה הודעה בדבר הסמכת הפקחים (הסמכויות שהוקנו להם מפורטות בעמ' 98 בדו"ח).
- תוכנית הכשרת הפקחים שהוכנה ע"י מרכז השלטון המקומי אושרה ע"י את"ן וע"י שר לבטחון פנים. מה עשתה עיריית אשקלון בנושא? יש לציין את ההערה בדו"ח מבקר המדינה: על פי חוק, הרשויות אינן מחוייבות להפעיל את סמכותן לפעול לאכיפת חוקי התעבורה בתחום שיפוטן. על כן דרוש אישור המועצה לטיפול הרשות באכיפה לאחר חקיקת חוקי עזר מתאימים (עמ' 99 בדו"ח).
- חינוך – מילוי אחר הנחיות משרד החינוך הנוגעות לאופניים חשמליים ע"י מנהלי בתי הספר והגברת ההסברה עפ"י מדיניות הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים.
- נוהל לתחזוקת שבילים – עיריית אשקלון לא הכינה נוהל לתחזוקת שבילים לרבות הנחיות בדבר תדירות הסורים לאיתור מפגעים (עמ' 80 בדו"ח).
- שבילים לאופניים – הרשויות המקומיות אינן מחוייבות על פי חוק להקים שבילים לאופניים בתחומן אך הן נדרשות לעשות כן מכוח סמכותן לבצע עבודות ציבוריות כפי שנקבע בפקודת העיריות, וכן מכוח תפקידן כרשות תמרור מקומית, לכן צריך תוכנית מיתאר להפרדת תנועת האופניים וכן תוכנית לעידוד השימוש באופניים. משרד התחבורה פירסם בשנים 2009-2011 קובצי הנחיות לתכנון שבילי אופניים. לקובץ הוגדרו ארבעה תפקידים: א. פריסה מלאה ורציפה של תנועת אופניים עם קישוריות לתחבורה הציבורית. ב. יצירת מערכת תנועה אטרקטיבית. ג. מתן תשומת לב לבטיחות רוכבי האופניים. ד. קביעת הנחיות לחניית אופניים.
- אשקלון הכינה תוכנית אב לשבילי אופניים ב- 2010, פועלת להקמת שבילים. עפ"י התוכנית היא הקימה שבילים באורך 12.5 ק"מ ברחבי העיר.
- קידום ההקמה של שבילים בהתאם לתוכניות מיתאר ולתוכניות אב שהוכנו.
- הבאת מידע מפורט לתושבים בדבר השבילים שבתחומן (פרסום באינטרנט).

- תחזוקה לא נאותה של שביל אופניים באשקלון (עמ' 137) – ברחוב בן צבי קטע אלי כהן – צפניה באורך של 1.1 ק"מ, השביל הוא חד סטרי, אינו תואם את ההנחיות, אינו בטיחותי (שביל צר, ממוקם על גבי מדרכה, ללא כל הפרדה פיזית מרצועת ההפרדה להולכי רגל). – "אינו תקין, אינו בטיחותי ועלול לסכן את רוכבי האופניים והולכי הרגל). מומלץ לבטלו – יש לקיים מעקב לגבי ביטולו באופן מיידי. מדובר במפגע שעלול לסכן חי אדם.
- אי פירסום מידע על שבילי אופניים ע"י העירייה כולל באתר האינטרנט – יש לקיים מעקב לגבי זה.

אני חושב שההערה המשמעותית ביותר בדו"ח מבקר המדינה מתייחסת ל**שביל ברח' בן-צבי**. שם אי אפשר להתעלם מהעובדה שמדובר במפגע שיכול חלילה לגרום לאסון, ולכן אני מבקש את התייחסותה של ויקטוריה מהנדסת העיר להערות שהועלו ולנושא זה.

אריאל גמליאל:

המבקר טוען שיש בעיה של בטיחות בשביל בבן-צבי, ולא רק זה, ברגע שמדובר בעניין בטיחותי, אולי מהמח' המשפטית גם יאשרו את זה, אם מישהו יפגע שם, הוא יוכל לתבוע וישען על כך שפורסם אף בדו"ח המבקר, ולא נעשה עם זה כלום.

ויקטוריה ברנגל:

1). ככלל שימוש בשבילי אופניים ואופניים ככלל זה מוטו בעשור האחרון ומהווה תחליף לרכב, ולא סתם משרד התחבורה מקצה כספים רבים כדי לעודד מגמה זו. לעיריית אשקלון יש תוכנית אב לאופניים מ-2010. תוכנית אב זו ישנה יחסית וגם השימוש והמימון היה מאוד איטי, כי ברור לכולם שכאשר סוללים שביל לאופניים, הוא צריך להיעשות ע"י חיתוך לכל רוחב הרחוב ומדובר בתקציב לא קטן, זה מהווה שינוי של כל הרחוב מהקצה עד הקצה-כמעט תמיד זה לכל אורך הכביש, ולפעמים חלקים שלו. לאחרונה נעשה עדכון של שבילי אופניים ברחבי העיר (הוצגה מפה לנוכחים). העלינו את השבילים שכבר נסללו עד עכשיו ונמצאים בשימוש, את השבילים המתוכננים להסלל, בדגש על יישום של השבילים לשנים הבאות כולל שנה זו ולסגירת מעגלים, כי ברור שלא ניתן להשתמש באופניים אם אתה לא יכול להגיע מקצה לקצה, בעצם חיבור הגעה מנקודת עניין אחת לנקודת עניין אחרת.

במפה המוצגת לנוכחים בישיבה זו ניתן לראות חלקים חלקים – צילומים שקיבלנו ממשדד התחבורה. נותר בתכנון קטע המסומן בצבע אדום, שצריך להשלים כדי להתחבר לגמרי עד הים, ואח"כ להתחבר עד הטיילת שיש לאורך הכביש. יש גם חלק נוסף שחשוב מאוד לחבר: שד' בגין, הרכבת, בר כוכבא עד הים. אלה דגשים חשובים שעומדים על הפרק. כמו"כ עומד על הפרק התחלת שבילי אופניים בחוף – שזה פחות תחבורתי, מדובר על תקציבים אחרים - תיירותיים אותם לא מממן משרד התחבורה.

השנה הדגש מבחינה תקציבית (תקציב אותו קיבלנו ממשדד התחבורה) יהיה תכנונים והשלמת שבילים: א. משד' רבין לכיוון שד' בן גוריון עד לשד' בגין. ב. שד' בגין - מרבין עד אבן עזרא. ג. רחוב אלי כהן- מבן צבי עד רבין. זה יתן מענה לסגירת מעגלים. חוץ מזה בתכנון חדש בשכונות חדשות (במסגרת הסכם הגג), בכבישים שהם ברוחב 20-24 מטר, יתוכננו שבילי אופניים.

2). לגבי הערת מבקר המדינה בנוגע ל"שביל אופניים" ("עיריית אשקלון הקימה שביל אופניים שאינו תיקני ואינו בטיחותי, העלול לסכן את רוכבי האופניים ואת הולכי הרגל" – עמ' 79-80 בדו"ח).

חשוב לציין שהשביל בוצע בשנת 2005, לפני מתן הנחיות ע"י משרד התחבורה לתכנון וביצוע שבילי אופניים בארץ. כל הנחיות משרד התחבורה ניתנו בשלב מאוחר יותר, לכן השביל היה חד-סיטרי ולא תיקני. בתשובתנו למבקר המדינה אמרנו שאנחנו נפרק את השביל, ונכון להיום העירייה השלימה תכנון להסדרת השביל לדו סיטרי- תיקני בין שד' בן גוריון דרך כביש אלי כהן עד רח' צפניה. יש לנו תקציב ונבצע את זה עוד השנה, ביצוע מתוכנן לסוף שנת 2018 מתקציב משרד התחבורה.

סלבה לייקין:

אנחנו מחכים למייצ'ינג (השתתפות) ומתחילים בעבודה.

ויקטוריה ברנגל:

3). לגבי מפת שבילי אופניים מעודכנת- זה קיים באינטרנט מיוני 2018, העדכון זה ומתעדכן לפי שלבי הביצוע (אפשר לראות לדוג' את העדכון לגבי רח' קדש שתוקן, וכבר הושלם עכשיו), זה מופיע באינטרנט באתר העירוני, תחת כותרת G.I.S.

אריאל גמליאל:

היתה הערה בדו"ח שראוי לפרסם גם באינטרנט, אז אפשר לומר שזה תוקן.

איציק וייצמן:

לגבי סגירת מעגלים של שבילי האופניים, מה זה אומר שאם נקודה מסתיימת, חייב להיות חיבור במקום אחר?

ויקטוריה ברנגל:

אנחנו רצינו לחבר בין נקודות עניין ולשים דגש על המקומות האלה שכבר קיימים. לא להתחיל לפרוס בכל מקום. כמו שציינתי – סגירת נקודות עניין בבן גוריון, השלמת בגין וכו'.

איציק וייצמן:

מה לגבי אחוזי המימון של העבודות?

ויקטוריה ברנגל:

לגבי אחוז המימון: 80% השתתפות משרד התחבורה ו-20% אנחנו.

סלבה לייקין:

לגבי ה-20% - לקחנו מהסכמי הגג כי בהסכמי הגג יש גם שבילי אופניים מערכת.

ויקטוריה ברנגל:

4). נושא נוסף בביקורת של מבקר המדינה – נוהל טיפול בשבילי אופניים. בזמן הכנת התשובה לדו"ח מבקר המדינה, התקבלה תשובה ממינהל התפעול של עיריית אשקלון, בה נאמר שהעירייה לא הכינה נוהל מיוחד ייעודי לטיפול בשבילי אופניים. מתבססים על הנוהל הכללי שישנו לטיפול בכבישים, מדרכות ושצפ"ם.

שלמה כהן:

כתוב בדו"ח שצריך שיהיה נוהל ייעודי לטיפול בשבילי אופניים.

ויקטוריה ברנגל:

נכון ולכן אנחנו מתכוונים להכין נוהל ייעודי לטיפול בשבילי אופניים, לצורך כך הוקם צוות משותף ממינהל הנדסה ומינהל תפעול – הצוות יבדוק ניסיון של נהלים בערים אחרות, יבחן תדירות ביקורות וטיפולים. לאחר סיום הכנת טיוטה ראשונה, הנוהל יוצג מול הנהלת העיר.

סלבה לייקין:

האמת שהנוהל הזה לא יהיה שונה בהרבה מנוהל טיפול בכבישים. אני חושב שצריך אכיפה בכל הנוגע לרוכבי אופניים. עפ"י החוק אסור להולכי רגל ללכת בשבילי אופניים ולרוכבי אופניים אסור לנסוע במדרכות המיועדות להולכי רגל. מה שקורה בפועל הוא שרוכבי אופניים נוסעים בסוף בכבישים ומסכנים את עצמם ואת כלי הרכב.

שלמה כהן:

יש מקום להטמיע את כללי נסיעות רוכבי האופניים בשבילי האופניים באמצעות חינוך - הדרכות והסברה בבתי ספר.

מלכה גרשון:

נכון, יש את מרכז הדרכה לבטיחות בדרכים (רותי אטיאס) שיכולים להשתלב בכך.

שלמה כהן:

כש"הצוות לתיקון ליקויים" בראשות מנכ"ל העירייה יישב על תיקון הליקויים שהועלו בדו"ח זה, צריך שיועלה נושא זה של שילוב מרכז הדרכה לבטיחות בדרכים באמצעות הסברה והדרכה בבתי"ס לצורך אכיפה למען נסיעה בטוחה יותר בשבילי האופניים.

סלבה לייקין:

רוצה להוסיף, אנחנו לפעמים בשכונות קיימות משנים תכנון, כמו למשל בשכונת אגמים – היתה כבר תוכנית מאושרת, ושינינו לגמרי את התוכנית כמו מעגלי תנועה דו נתיביים וכו'. גם ברח' קדש לא היו מתוכננים שבילי אופניים, ועכשיו כן מבצעים זאת וכבר נמצאים בשלבי סיום. לאחרונה קיבלנו תקציב של 7 מיליון ש"ח לשד' בן גוריון, וזה לא רק לשבילי אופניים, זה מיועד גם לרמזורים, חניות וכולל גם את בן צבי – שזה חשוב מאוד, ליד קריית מוסדות החינוך – מקיף א, רונסון, מקיף ב' – שם יש שבילי אופניים.

שלמה כהן:

כאן במסגרת וועדת בקורת, אני אומר שחשוב מאוד לקבוע סדרי עדיפויות בכל הנוגע לשבילי אופניים, כגון סדר עדיפות עליון לנושא חיבור למרכזי תחבורה עיקריים כמו תחנת רכבת ועוד, ליצור מעגלי רצף. כדאי לשקול זאת ולהביא בחשבון במסגרת המגבלה

התקציבית, להחליט שבמקום ליצור שבילי אופניים חדשים, להתמקד בשבילים הקיימים, לשפרם ולהשלים הרצף התנועתי, ורק אח"כ ליצור שבילים חדשים.

ויקטוריה ברנגל:

זה מה שעשינו. קבענו בדיוק כך. שבילי האופניים הקיימים רובם חדשים, למעט בן צבי - השביל שמבקר המדינה העיר לגביו בדו"ח, שכאמור נעשה בתקופה של טרום הבנה מה זה שביל אופניים תיקני.

שלמה כהן:

בנוגע לשביל בכך צבי, כמו שאריאל, מבקר העירייה אמר אם חו"ח משהו יפגע, זה חמור מאוד. צריך פשוט לבטל מייד את השביל הזה.

סלבה לייקין:

זאת לא בעיה לבטל את השביל, ביום של עבודה אפשרי לבטלו.

שלמה כהן:

המלצת הוועדה לענייני בקורת : לבטל לאלתר את שביל האופניים המסוכן ברחוב בן-צבי.

איציק וייצמן:

נוציא הנחייה למינהל תיפעול לבטל את שביל האופניים ברח' בן צבי - ליד המכללה.

שלמה כהן:

לגבי הערת המבקר בנוגע לאי פירסום מידע על שבילי אופניים ע"י העירייה, כולל באתר האינטרנט. הבנתי שבאתר האינטרנט של העירייה, זה מופיע חבוי באייקון GIS, למה שלא תהיה כותרת ברורה, בצורה בולטת, באייקון נפרד "שבילי אופניים" ? חשוב שהמידע לגבי שבילי אופניים יהיה בולט לעין ונגיש.

ויקטוריה ברנגל:

המידע מופיע באתר העירייה, במינהל הנדסה – תכנון. אפשר שיהיה באייקון נפרד בולט.

מלכה גרשון:

כדאי לנסות להנגיש את הנושא הזה יותר.

שלמה כהן:

לגבי נושא האכיפה – כמו שאמרתי קודם לגבי המשטרה, ראיתי בדוח שהיא אפילו הכינה נוהל להדרכת פקחים. הועלה בדו"ח עניין לגבי כך שהרשות רשאית, אם כי לא חייבת, לקחת נושאי תעבורה תחת חסותה. השאלה מהי מדיניות עיריית אשקלון? קודם כל צריך **1. לקבוע מדיניות לגבי אכיפת נושאים תעבורתיים.** אני חושב שהעירייה צריכה לקחת על עצמה, אחרי שיובא למועצה כמובן, החלטה בנושא זה כולל הכנת נוהל עזר ועוד.

2. אכיפה משותפת בשילוב משטרה ועירייה כולל הדרכות עפ"י חוק של פקחים של העירייה, כשמי שמנחה את נושאי ההדרכה והתכנים זו המשטרה.

מלכה גרשון:

כדאי לבדוק איך זה מתנהל בערים אחרות ואיך מתבצעת האכיפה.

נוית גור-רפלד:

אין חוקי עזר שמכוחם אפשר לאכוף נושא זה ע"י פקחי העירייה.

שלמה כהן:

חשוב שתהיה מעורבות נוספת של העירייה בנוסף למשטרה.

3. חינוך למניעת תאונות דרכים – הפעלת "זהירות בדרכים" בהסברה והדרכה (כגון חשיבות חבישת קסדה, רכיבה רק בשבילי אופניים המיועדים לכך ועוד).

המלצות הוועדה לענייני בקורת:

הוועדה ממליצה לנקוט בשלושת הפעולות הנ"ל:

1. קביעת מדיניות לגבי אכיפת נושאים תעבורתיים. קבלת החלטה אחרי שיובא למועצה כמובן, בנושא זה כולל הכנת נוהל עזר וכו'.

2. אכיפה משותפת בשילוב משטרה ועירייה כולל הדרכות עפ"י חוק של פקחים של העירייה, כשמי שמנחה את נושאי ההדרכה והתכנים זו המשטרה.

3. חינוך למניעת תאונות דרכים – הפעלת מרכז הדרכה לבטיחות בדרכים, בהסברה והדרכה במוסדות חינוך (כגון חשיבות חבישת קסדה, רכיבה רק בשבילי אופניים המיועדים לכך ועוד).

שלמה כהן:**ב. "מינוי הרכב מועצות דתיות ובחירת רבני העיר":**

דו"ח הבקורת של מבקר המדינה שנערך בחודשים מרץ-אוגוסט 2017 כלל את תהליכי המינוי של הרכבי מועצות דתיות ואת תהליכי הבחירה של רבני ערים. הבדיקה התמקדה בעיקר בפעולות השרים לשרותי דת למינוי או לחידוש ההרכב של המועצות הדתיות ובפעולות למינוי רבני העיר.

הבדיקה נערכה במשרד הדתות, ברבנות הראשית, במועצות הדתיות וברשויות מקומיות אחדות שנבחרו באופן אקראי. בדיקות נערכו גם במשרד המשפטים ובמשרד הממונה על השכר.

אשקלון לא נמנתה על הערים שבהם בוצעה הבדיקה ושכאמור נבחרו אקראית, אולם יש לציין שאשקלון סבלה וסובלת מכל אותן תופעות שדו"ח הביקורת מעלה.

העיר מתפקדת ללא שני הרבנים הראשיים, הרכב המועצה הדתית לא אושר ומזה שנים רבות מתפקד ממונה על ראשות המועצה הדתית.

רק יישום המלצות דו"ח המבקר במשרדי השלטון המרכזי יכניס שינוי מהותי גם באשקלון ויאפשר לה לצאת מהקיפאון המתמשך.

בכל מקרה, סוגיית הרבנים הראשיים באשקלון לא תיפתר בזמן הקרוב בשל הנחיית היועץ המשפטי לממשלה לפיה יש להימנע מלעסוק בבחירת רבני העיר בחצי השנה שלפני הבחירות לרשויות המקומיות ובתקופה שלפני הבחירות לכנסת, כלומר, מאפריל 2018 כבר אי אפשר היה לטפל, למרות שלמען האמת, גם ללא מיגבלה זו הקיפאון היה נמשך בגלל כל אותן סיבות שהוצפו בדו"ח הביקורת הנוכחי.

בעמוד 1180 בדו"ח, אשקלון מוזכרת בין שאר הערים שבהן פעולת השר דוד אזולאי החלה לבחירת רבנים אך הופסקה "מסיבות לא ברורות".

הדו"ח מציין שם כי "לא נמצאו תשובות לשאלה מדוע ברשויות מקומיות שעליהן הכריז השר עוד בשנים 2015, 2016 כי יש צורך לבחור בהן רב עיר (ואשקלון כלולה בהן), טרם הקים בהן השר ועדת בחירות (הערות 51, 53 בעמוד 1180 בדו"ח הביקורת).

החלטת הוועדה לענייני בקורת - (פה אחד):

אישור דו"ח שנתי מבקר המדינה 68 ג'- מאי 2018:

א. "הסדרת השימוש באופניים ובכלים דו גלגליים חשמליים", כולל ההמלצות של ועדת הביקורת בעמוד 9.

ב. "משרד לשרותי דת- מינוי הרכבי מועצות דתיות ובחירת רבני עיר".

והעברתם לדיון ואישור המועצה.

רשמה: אני חדד

שלמה כהן
יו"ר הוועדה לענייני ביקורת

העתק:

מר תומר גלאם, ראש העיר בפועל.